

Lena Carlereus
Myndighetschef
Birgitta Åkerson
Projektledare

Yttrande SOU 2021:37 Stärkt rätt till personlig assistans

Stöd vid HSL-insatser

Utredningen föreslår att **en egenvårdslag införs som reglerar hälso- och sjukvårdens ansvar för exempelvis samverkan, planering, instruktioner och uppföljning.**

Utförandeverksamhetens ansvar och uppgifter vid egenvård föreslås bli reglerade genom tillägg i förordningen om stöd och service till vissa funktionshindrade. **Det ska krävas att den som ansöker om tillstånd att bedriva enskild verksamhet enligt LSS redovisar rutiner för hur egenvård hanteras i verksamheten.¹**

Förvaltningen vill lyfta fram vikten av att patientsäkerhet tillgodoses även vid utförande av egenvård. Förvaltningen är positiv till att ansvaret avseende egenvårdsinsatser tydliggörs genom lagstiftning.

Avseende egenvårdsbedömning bör det tydliggöras vem som bäst är lämpad att göra bedömningen i de olika momenten. Det är inte alltid som läkare är bäst lämpade för bedömningen.

Egenvård är ett vitt begrepp. Det är ofta yrkesutövare som ska utföra den, förvaltningen bedömer därför att egenvård borde få en annan benämning.

Förvaltningen vill betona vikten av utredningens förslag² om ekonomiskt stöd till kommunerna vid införande av ny lagstiftning avseende egenvård.

I förslaget till egenvårdslag ställs större krav på LSS-verksamheten vid egenvård än idag. **Verksamheterna som utföregenvård föreslås ha skyldighet att informera hälso- och sjukvården vid skador och påtagliga risker för skador vid egenvård.**

Skyldigheten att informera vid risk för skador under egenvård ska dock endast gälla om information kan lämnas med hänsyn till sekretess och tystnadsplikt.³ I de fall verksamheten inte har

¹ SOU 2021:37 sid 305-341

² SOU 2021:37 sid 477

³ SOU 2021:37 sid 351

2021-08-30

Diarienummer

VOO 2021/0380

möjlighet att överlämna information till följd av sekretess/tystnadsplikt, och därmed borde vara förhindrad att fortsätta erbjuda hjälpen, bedömer SOU utredningen att LSS verksamheten ska **föra dialog** med den enskilde om hur situationen ska lösas.⁴

*Förvaltningen vill lyfta fram att krav ställs på LSS-verksamheten som dock i vissa fall kan ett begränsat handlingsutrymme genom att hänvisning sker till dialog med den enskilde om hur situationen ska lösas. Förvaltningen bedömer att den enskildes samtycke om att utföraren enligt LSS kan informera hälso- och sjukvården om att de bedömer att de är förhindrade att fortsätta erbjuda hjälpen, **ska** vara en förutsättning för att brukaren ska kunna erbjudas hjälp med egenvård i verksamhet enligt LSS.*

När hälso- och sjukvård ges till personer med stora och varaktiga funktionsnedsättningar föreslår utredningen att det ska regleras att man ska överväga om insatserna kan ges så att den enskilde kan leva och delta på samma villkor som andra.⁵

Vid bedömning av rätt till personlig assistans eller assistansersättning föreslår utredningen att det ska bli möjligt att beakta behov av sjukvårdande insatser enligt hälso- och sjukvårdslagen. En förutsättning är att det finns en överenskommelse mellan sjukvårdshuvudmannen och den enskildes anordnare av personlig assistans om hur de sjukvårdande insatserna ska utföras.⁶

Att HSL uppgifter kan delegeras till personliga assistenter – bedöms av förvaltningen vara en förutsättning så att många brukare kan leva självständiga liv. Alternativet att personen få tidsbestämd hemvård fungerar i många fall inte. Det är idag vanligt med delegering av sondmattning och läkemedel. Idag kan det dock vara problem att de personliga assistenterna inte vill utföra HSL uppgifter på delegation.

Redan idag avgörs det vid assistansbedömningen om en sjukvårdande insats är egenvård eller en sjukvårdande insats som tillhör sjukvårdshuvudmannens ansvarsområde.

Om uppgifter inom sjukvårdshuvudmannens ansvarsområde ska utföras av personliga assistenter vill förvaltningen lyfta fram att det kommer att krävas resurser av kommunerna för att i funktionen som sjukvårdshuvudman ta fram överenskommelser gällande hemsjukvårdsinsatser med de enskildas anordnare av personlig assistans. För att säkerställa kvaliteten på hemsjukvårdsinsatserna,

⁴ SOU 2021:37 sid 352

⁵ SOU 2021:37 sid 357-

⁶ SOU 2021:37 sid 357-

2021-08-30

Diarienummer

VOO 2021/0380

kommer det också krävas resurser för uppföljning av utförda avtalade insatser och utbildning av personliga assistenter utifrån de enskilda insatserna.

Hjälp med tillsyn

Utredningen föreslår bland annat att det grundläggande behovet "annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper om den funktionshindrade" upphävs. Utredningen föreslår tre nya grundläggande behov för personlig assistans.

Man föreslår också att **kvalificerat motiverande eller vägledande stöd för att den enskilde ska klara grundläggande behov ses som en del i det grundläggande behov som ska tillgodoses.**

Behovet av stöd ses som en del av det behov som stödet gäller, exempelvis personlig hygien eller måltider.

Utredningen föreslår vidare att det **införs ett grundläggande behov; kontinuerligt stöd som den enskilde till följd av sitt funktionshinder behöver för att förebygga att han eller hon fysiskt skadar sig själv, någon annan eller egendom.**

Dessutom föreslår utredningen att det **införs ett grundläggande behov; kontinuerligt stöd som föranleds av varaktig eller långvarig medicinsk problematik där uteblivet stöd utgör alvarlig risk för liv eller hälsa.⁷**

Förvaltningen är positiv till att det grundläggande behovet "annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper om den funktionshindrade" upphävs, för att istället specificeras och att rätten till personlig assistans stärks för vissa hjälpbehov genom införande av de nya föreslagna grundläggande behoven enligt ovan.

Förvaltningen saknar avseende dessa områden en koppling till hur utredningens förslag i SOU 2021:37 förhåller sig till tidigare översyn av insatser enligt LSS och assistansersättningen, SOU 2018:88. Oavsett om ansvaret ska ligga på kommun eller stat, är det positivt att behoven förtydligas.

Förvaltningen vill dock lyfta fram att utredningens underlag i kapitel 6.5 är svagt avseende uppgifter från assistansanvändare.

Det anges att det är svårt att veta hur många personer som nekats tillsyn som grundläggande behov i samband med sin ansökan om personlig assistans eller assistansersättning eftersom ingen sådan statistik förs. Utredningen skickade ut enkät med avsikt att fånga stödbehov som assistansanvändare inte fått personlig assistans för, men som de anser att de är i behov av. Svarsunderlaget bedömdes inte

⁷ SOU 2021:37 27, 254

2021-08-30

Diarienummer

VOO 2021/0380

tillräckligt för generella slutsatser, endast 203 assistansanvändare besvarade enkäten.⁸

Stärkt assistans för barn

Utredningen föreslår bland annat att **det nya grundläggande behovet kontinuerligt stöd som föranleds av varaktig eller långvarig medicinsk problematik där uteblivet stöd utgör en allvarlig risk för liv eller hälsa undantas från avdrag utifrån föräldraansvar.**⁹

Förvaltningen är positiv till utredningens förslag.

Man föreslår att **avdrag för föräldraansvar schabloniseras och fastställs i författning.** Schablonen ska vara tvådelad: en del avser grundläggande behov, en del avser andra personliga behov.

Utredningen föreslår att ett fåtal åldersspann med olika nivåer på schablonavdraget slås fast.¹⁰

Förvaltningen vill lyfta fram att det idag finns vägledande rättspraxis avseende föräldraansvar. Förvaltningen bedömer att möjligheten till individuella bedömningar minskar om föräldraansvaret schabloniseras.

Utredningen föreslår också en ventil, **att barn i vissa fall kan beviljas kommunalt finansierad personlig assistans även då de bara har lite behov av hjälp med grundläggande behov.** Detta om personlig assistans är ändamålsenligt och i enlighet med barnets bästa.¹¹

Förvaltningen vill lyfta fram att kommunernas alternativa insatser har lägre kostnad än insatser som utförs av personlig assistent.

Förvaltningen saknar även här en koppling till hur utredningens förslag i SOU 2021:37 förhåller sig till förslagen i tidigare översyn av insatser enligt LSS och assistansersättningen, SOU 2018:88.

Ekonomiska konsekvenser för kommunerna

Förvaltningen vill i detta sammanhang även lyfta förslagen i översyn av insatser enligt LSS och assistansersättningen, SOU 2018:88 som skulle minska statens kostnader för personlig assistans och ge kommunerna högre kostnader genom införande av nya insatser enligt LSS. Det vore önskvärt med ett förtydligande hur utredningens förslag

⁸ SOU 2021:37 sid 245

⁹ SOU 2021:37 sid 29

¹⁰ SOU 2021:37 sid 29

¹¹ SOU 2021:37 sid 436-440

2021-08-30

Diarienummer

VOO 2021/0380

i SOU 2021:37 förhåller sig till tidigare översyn av insatser enligt LSS och assistansersättningen, SOU 2018:88.

Förvaltningen vill lyfta fram att enligt SOU- utredningen är beräkningarna av kommunens minskade kostnader om det införs nya grundläggande behov som ger rätt till personlig assistans osäkra.¹² Förvaltningen vill uppmärksamma om att kommunernas alternativa insatser har lägre kostnad än insatser som utförs av personlig assistent.

¹² SOU 2021:37 sid 416